

7. Adverbis i locucions adverbials¹

ADVERBIS I LOCUCIONS ADV. DE LLOC

ací	arreu	endins	damunt
aquí	enlloc	fora	sobre
allà	on	enfora	amunt
allí	lluny	davant	davall
ençà	prop	endavant	sota
enllà	baix	darrere	dessota
pertot	dalt	endarrere	avall
pertot arreu	dins	enrere	enlaire...
al voltant	de part de	cap (a)	al capdavall
a la vora	fora (de dins...)	dalt (baix...)	pels volts
a la dreta	al capdamunt	de dalt	a l'entorn
a l'esquerra	dalt de tot	a mig aire	als afores

Podem formar locucions adverbials anteposant la preposició *a* a molts d'aquests adverbis: *a prop* (de), *a davant* (de), *a damunt* (de), etc.

Pertot (adv.)	Per tot (prep. + indef)
=pertot arreu, lloc. <i>Trobàvem bolets pertot.</i>	=per totes les coses <i>M'agrada la casa per tot: pel barri, pels diners...</i>
Enlloc (adv.)	En lloc
= a cap lloc. <i>No l'he vist enlloc.</i>	= en comptes de (sol anar seguida de la preposició <i>de</i> (<i>en lloc de</i>)). <i>En lloc d'en Lluís, vindrà l'Anna.</i>
Enlaire (adv)	En l'aire (prep + SN)
=amunt <i>No me la tireu gaire enlaire, la pilota, que no hi arribo.</i>	= dalt del cel, volant, etc. <i>Quan va ser en l'aire, va agafar por.</i>

¹ Badia, J. (1995) *Curs de llengua catalana. Nivell B*. Barcelona: Castellnou; Castellanos, J. (1998) *Quadern. Normativa bàsica de la llengua catalana. Amb exercicis autocorrectius*. Barcelona: Universitat Autònoma.

ADVERBIS I LOCUCIONS ADVERBIALS DE TEMPS

ara	tard	abans
llavors o aleshores	ja	després
sempre o tothora	ahir	encara
mai	avui	quan
sovint	demà	mentrestant
aviat	anit	enguany
de (bon) matí	a entrada de fosc	mai més
d'hora	al capvespre	cap al tard
al migdia	l'endemà	abans-d'ahir
al vespre	l'endemà passat	demà passat
a punta de dia	tot seguit	...

Determinades locucions adverbials de temps tenen un ús molt restringit i concret, propi d'àmbits especialitats: (pagar) *a terminis*, (pagar, agrair) *per endavant*, *a l'avançada*, *a la bestreta*.

Recordeu que les locucions que serveixen per designar parts del dia s'expressen amb la preposició *a* (*al matí*, *a la tarda*, *a la nit*. etc.) i cal evitar sempre la preposició *per*.

Quan	Quant
=temps. <i>Vine quan puguis, si us plau.</i>	=quantitat <i>Vegeu, doncs, quant gran ha estat la seva gosadia.</i>
Aleshores (adv.)	A les hores (prep. + SN)
= llavors (sinònim). Variants dialectals no estàndards: <i>llavòrens</i> , <i>allavors</i> . <i>Va agafar el pinzell i, aleshores, es va posar a pintar.</i>	= concretar un moment més determinat, hores específiques. <i>Només podeu consultar amb la nostra oficina a les hores convingudes.</i>
Dia de la setmana concret	Dia en general
=sense article Per referir-nos a dies de la setmana concret comprès entre set dies abans o després del dia en què es parla, no utilitzem l'article. <i>Vindrà dissabte</i> = dissabte vinent.	= amb article Si ens volem referir a un dia en general, l'acompanyem de l'article. <i>Vindrà el dissabte</i> =tots els dissabtes, no un de concret sinó tots.

ADVERBIS I LOCUCIONS DE MANERA

com		a bell ull	a corre-cuita	a penes	de per viure
així	pitjor	a cau d'orella	a gratcient	de sobte	d'amagat
bé	només	a balquena	a dreta llei	a peu coix	de cop i volta
ben	solament	a coll	a les fosques	a pler	de totes passades
millor	sols	a cop calent	de franc	de dret	en dejú
malament	alhora	en orri	a mans besades	a poc a poc	fins i tot
mal	corrents	en renou	a dojo	pel cap baix / alt	...i tot
	expres				

- *Aproximadament, si fa no fa*
- *A poc a poc, de mica en mica*

Recordeu que una de les maneres més productives de formar adverbis de manera és afegir *-ment* a la forma femenina de l'adjectiu: *lentament, fortament, comunament*, etc. Ara bé, tingueu en compte que no tots aquests adverbis són, de fet, de manera.

- **Temps:** *immediatament, actualment*
- **De lloc:** *eternament, localment*
- **De quantitat:** *totalment, aproximadament*
- **D'afirmació:** *evidentment, certament*
- **De dubte:** *possiblement, segurament* (expressem l'actitud del parlant respecte al que es diu a l'oració, com amb *afortunadament, sortosament, malauradament*).

També cal recordar que els adjectius masculins singulars *alt, baix, dret, ràpid, lent* poden funcionar com a adverbis de manera.

Bé	Ben
Expressar que una acció es fa de manera correcta. <i>Jo ballo bé.</i>	El mateix sentit, però amb el participi. <i>Aquest llibre està ben escrit.</i>
Malament	Mal
Expressar que una acció es fa de manera incorrecta. <i>Jo ballo malament.</i>	El mateix sentit, però amb el participi. <i>Aquest llibre està mal escrit.</i>

ADVERBIS I LOCUCIONS ADVERBIALS DE QUANTITAT (O DE GRAU)

quant	més	gota (dialectal)
tant (o tan)	menys	tot
molt	que	només
poc	ben	sols
gaire	gairebé	solament
bastant	quasi	almenys
prou	gens	quelcom
massa	mig	mica
força		
bona cosa	al més / al menys	gens ni mica
una mica	bé prou	no gens
un poc	ultra mesura	oi més
un xic	si més no	a més
tant més / menys	d'allò més	a més a més
pel cap alt / baix	qui-sap-lo	de més a més
ben bé	no gaire	

- *Sols, només, solament* són sinònims.
- *Inclusivament, amb* escriu, *escaig*.
- *Gairebé, quasi*

Gens	Res
<p>S'utilitza com a adverbi de negació que reforça el sentit negatiu d'una frase. En aquest sentit, si s'elimina, la frase hauria de funcionar igual i només perdre l'èmfasi.</p> <p>!! No és correcte utilitzar <i>cap</i> amb coses incomptables: *<i>No tenia cap por</i> → <i>No tenia gens de por</i>.</p>	<p>És un <i>pronom</i> indefinit, no es pot suprimir de l'oració sense perdre'n el sentit.</p> <p>Per èmfasi: <i>La pel·lícula no m'ha agradat gens</i>.</p> <p>Res s'utilitza com a corresponent a "cap cosa": <i>De la pel·lícula, no me n'ha agradat res: ni l'argument, ni els actors, ni la fotografia...</i></p>
Almenys	Al menys
<p>= 'si més no', 'com a mínim', 'pel cap baix'. <i>Necessitem almenys dues persones per carregar el sofà.</i></p>	<p>= preposició <i>a</i> seguida de l'article <i>el</i> i de l'adverbi <i>menys</i>. <i>Ho has preguntat al menys indicat: en Pau no en sap res, de tota aquesta història.</i></p>
tant	tan
<p>= davant/darrera de verb i nom. Funciona com a adjectiu (concorda amb el nom que acompanya), però també com a adverbi. <i>Ha menjat tant que no pot dir fava./No corris tant./Treballa tant com la Núria.</i></p>	<p>=davant d'adjectiu, adverbi o locució adverbial <i>El meu fill és tan prim com jo./Tampoc no vius tan lluny./No vagis tan de pressa.</i></p>

Quantitatius de grau: <i>gaire, no gaire, molt, massa</i>	
<p>Molt</p> <p>Massa</p>	<p>Tenen sentit propi, signifiquen “en gran manera” i “en excés”.</p> <ul style="list-style-type: none"> • *<i>Tens molt de fred?</i> → <i>Tens gaire fred? Sí, en tinc (molt/força/massa)</i> <p>Es poden trobar en frases interrogatives si mantenen els sentit propi (<i>No teniu massa aire, amb les finestres obertes?</i>).</p>
<p>Gaire</p> <p>No gaire</p>	<p>Sobretot en frases interrogatives i negatives si el sentit que volem donar és el de “poc” o “una mica” (també si no sabem “en quina quantitat”).</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>T’ha agradat gaire la pel·lícula? No, no gaire. [=m’ha agradat poc]</i>

ALGUNES REMARQUES

- *Pertot, pertot arreu, enlloc, alhora, sobretot, gairebé* s’escriuen junt quan són adverbis.

Gens, enlloc, mai i ningú, res, cap

En les frases negatives, en la llengua formal especialment, els adverbis *gens, enlloc, mai* i els pronoms *ningú, res, cap* van acompanyats de l’adverbi *no*.

- *No vens mai.*
- *No el veig enlloc.*
- *No m’ha agradat gens.*
- *Res no em ve de gust.*

En les oracions condicionals i interrogatives, aquests adverbis i pronoms tenen un sentit **positiu**. Podem utilitzar aquests mots o els seus corresponents “positius”, però signifiquen el mateix.

- *Si mai vens, avisa ’m = Si alguna vegada vens, avisa ’m.*
- *Vols res per esmorzar? = Vols alguna cosa per esmorzar?*
- *Tens cap llanterna? = Tens alguna llanterna?*

L’ús de la partícula pas

Generalment té la funció de reforçar l’adverbi de negació *no*, sobretot en els tipus de frases següents:

- **Prohibició:** *No ho toquis pas!*
- **Frases negatives que neguen una suposició (implícita o explícita):** *Suposo que tots hi estem d’acord, oi? No pas jo!*

- **Frases comparatives:** *En sap molt més en Jaume, d'informàtica, que no pas en Pere.*
- **Frases de probabilitat o dubte:** *No deus tenir pas foc?*

Dos adverbis acabats en *-ment*

Quan es coordinen dos o més adverbis acabats en *-ment*, es poden fer servir les estructures següents:

- Repetir la terminació *-ment* en tots els adverbis. Per exemple: *Pregava humilment i devotament. Són dues valls ben diferenciades geològicament i hidràulicament.*
- Fer servir perífrasis com *d'una manera* + adjectiu + *i* + adjectiu o *des del punt de vista* + adjectiu + *i* + adjectiu. Per exemple: *Pregava d'una manera humil i devota. Des del punt de vista geològic i hidràulic són dues valls ben diferenciades.*
- Suprimir la terminació *-ment* a partir del segon adverbi (aquesta opció es considera marcadament formal i cal restringir-la a contextos molt específics). Per exemple: *Pregava humilment i devota. Són dues valls ben diferenciades geològicament i hidràulica.*²

ACTIVITATS

1. Feu l'adverbi acabat en *-ment* dels adjectius següents:

a. lleuger	f. lliure
b. públic	g. tendre
c. nerviós	h. intel·ligent
d. contrari	i. boig
e. fàcil	j. pobre

2. Classifiqueu les següents locucions segons el que expressen:

A coll, amb les llàgrimes als ulls, a capgirells, de mala vida, de sobines, d'esquitllentes, gat vell, poll ressuscitat, de bracet, d'una peça

Manera de ser o d'actuar	Manera de caminar o de moure's

² Extret de la Gramàtica essencial de la llengua catalana

3. Escriviu en els espais en blanc els adverbis o pronoms estudiats acompanyats de l'adverbi **no** quan tinguin un sentit negatiu.
- a. Si trobeu _____ d'anormal en el comportament del nen, aviseu-me.
  - b. Has estat _____ al Liceu? – No, _____ hi he estat.
  - c. Et queda _____ per dinar?
  - d. A en Pere, _____ l'espanta.
  - e. Has vist _____ per aquí? – No, de moment, _____ s'ha acostat per aquí, encara.
  - f. Si teniu _____ dubte, digueu-m'ho de seguida.
4. D'acord amb les normes exposades anteriorment, completeu les frases amb els mots *gens*, (*gens de*), *res*, *cap*, *gaire – no gaire*, *molt*, *massa*.
- a. Em tens per _____ estona per acabar? – No _____ (poca).
Aviat acabaré.
  - b. T'ha agradat aquesta fruita exòtica? – No, en absolut. No, no m'ha agradat _____.
  - c. Com que veig que tens _____ feina, me'n vaig per deixar-te treballar.
  - d. Els arguments no eren _____ convincents. Realment, l'home no m'ha convençut en _____.
  - e. Fa _____ calor aquí, amb la calefacció tan alta. No en teniu _____ vosaltres, també?
  - f. No tenia _____ ganes d'estudiar. En tot el matí que no havia aconseguit estudiar _____ lliçó del llibre.
5. Escriviu en els buits els mots *gens*, *res*, *gaire*, *no*, *enlloc*, *a poc a poc*.
- a. Aquest llibre no m'ha agradat _____. No te'l recomano.
  - b. D'aquesta ciutat, _____ m'atrau.
  - c. Algú té _____ més a dir? – No, ningú _____ vol dir _____ més.
  - d. Fa _____ fred allà dalt? No, no _____.
  - e. _____ estaràs més bé que aquí!
  - f. No corris _____ (corre poc) que hi ha glaç a la carretera. Condueix _____.
6. Exercici per entregar (22/05): escriviu una text d'entre 150 i 200 mots seguin **un** dels dos temes següents:

- a. Descriuiu un itinerari que hagueu fet (en cotxe, per pistes, per mar, etc.)
- b. Expliqueu una història en què apareguin els mots següents: *abans, ahir, aviat, aleshores, abans-d'ahir, d'hora, de seguida, durant, l'endemà, mai, sempre, vegada.*